

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN LAUSUNTO 5/2010 vp

Valtioneuvoston selvitys Suomen kannoista van Rompuyn työryhmän työhön ja komission tie- donantoon talouspolitiikan koordinaation ti- ivistämisestä

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 21 päivänä toukokuuta 2010 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen Suomen kannoista van Rompuyn työryhmän työhön ja komission tiedonantoon talouspolitiikan koordinaation tiivistämisestä (E 31/2010 vp) valtiovarainvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Lisäksi suuri valiokunta on 3 päivänä kesäkuuta 2010 lähettänyt asiaan liittyvän jatkokir-

jelmän 1. VM 03.06.2010 valtiovarainvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- EU-erityisasiantuntija Susanna Ikonen, valtioneuvoston kanslia
- finanssineuvos Marketta Henriksson, valtiovarainministeriö.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Komissio julkisti talouspolitiikan koordinaation tiivistämistä koskevan tiedonantonsa 12.5.2010. Komission tiedonannossa talouspolitiikan koordinaation vahvistamiseksi on kolme pilaria. Suurin osa ehdotuksista koskee koko EU:ta, mutta artiklan 136 mukaisesti euroalueelle ehdotetaan vaativampaa lähestymistapaa. Komissio esittää vakaus- ja kasvusopimuksen noudattamisen vahvistamista ja seurannan laajentamista makrotaloudellisiin tasapainottomuuksiin. Tätä tarkoitusta varten komissio ehdottaa talouspolitiikan koordinaatioon eurooppalaista lukukautta (European Semester). Tiedonanto pohjustaa myös

periaatteita euroalueen kriisinhallintamekanismille.

Valtiovarainministerit keskustelivat ehdotuksesta euroryhmässä 17.5. ja Ecofin-neuvostossa 18.5. Keskustelut ovat jatkuneet van Rompuyn työryhmässä ministeritasolla 21.5 ja 7.6. Asia on seuraavan kerran esillä Eurooppa-neuvostossa 17.—18.6.

Valtioneuvoston kanta

Suomi pitää välttämättömänä talouspolitiikan koordinaation tiivistämistä.

Suomi pitää tärkeänä, että keskipitkän aikavälin tavoitteelle (MTO) asetetaan enemmän painoa. Kansallisista monivuotisista budjettike-

hikoista tulisi tehdä sitovia, ja ne tulisi harmonisoida siten, että ne sisältävät riittävästi informaatiota keskipitkän aikavälin toimista sekä tulo- että menopuolella ja pitkän aikavälin kestävyyttä parantavista rakenneuudistuksista.

Suomi tukee velka- ja kestävyysongelmien nostamista keskeisempään asemaan. Komission ehdotukset vastaavat pitkälle Suomen tavoitteita, joskin velkakriteerin rinnalle tulisi tuoda selkeämmin pitkän aikavälin kestävyuden vahvistaminen.

Sekä julkisen talouden että makrovakauden osalta mahdollisiin poikkeamiin ja häiriöihin on pystyttävä reagoimaan ajoissa, ennen kuin ongelmat ehtivät kasaantua, mikä edellyttää, että myös sanktiojärjestelmää ollaan valmiita kehittämään. Sanktioiden osalta tarvitaan selkeä hierarkia. Periaatteena tulisi myös olla, että ensin otetaan käyttöön jo olemassa olevat sanktiomahdollisuudet ja tämän jälkeen kehitetään uusia sanktioita nykyisen perustamissopimuksen puitteissa ja kolmanneksi tutkitaan sellaiset mahdollisuudet, jotka vaativat perustuslain muutosta.

Suomen positiopaperissa nostetaan esille vaihtoehtoinen ajatus keskeytettyjen varojen lopullisen käytöstä poistamisen sijaan varojen siirrost Euroopan keskuspankille tai muuhun paik-

kaan, josta varat voitaisiin käyttää vakuutena jäsenvaltion tulevien lainatarpeiden kattamisen helpottamiseksi. Lisäksi tulisi pohtia ehdollisuuskriteerin sisällyttämistä koheesiovarojen lisäksi myös muihin EU-budjetin osiin.

Koordinaation tulisi kohdistua laajemmin makrotaloudellisiin tasapainottomuuksiin, kuten komissio ehdottaa. Makrotasapainottomuuksien ja kilpailukyvyn seurannan tulisi olla sääntöihin perustuvaa ja julkista.

Suomi tukee sitä, että komissio tarkastelee kansallisten budjettien lähtökohtia mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Samoin Suomi tukee neuvostossa tehtävää työtä budjettipolitiikkojen koordinoimiseksi. Keskeisintä on tarkastella sitä, onko budjettipolitiikka linjassa keskipitkän ja pitkän aikavälin sitoumusten kanssa, jotta varmistetaan pitkän aikavälin kestävyys ja se, että epäsuotuisa kehityssuunta velkaantumisessa voidaan kääntää.

Suomen positiopaperissa otetaan lisäksi esille verokoordinaatio. Parantamalla budjettipolitiikkojen koordinaatiota, ml. verotus, jäsenvaltiot pystyvät välttämään negatiivisia rajat ylittäviä vaikutuksia ja maksimoimaan politiikkasynergiat EU:n ja euroalueen sisällä. Tämä ei tarkoita lisää EU-toimivaltaa verotuksessa eikä yhteistä veropolitiikkaa kaikille.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Saamansa selvityksen perusteella valtiovarainvaliokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan. Valiokunta pitää valtioneuvoston tavoin välttämättömänä talouspolitiikan koordinaation tiivistämistä sekä pitää asetetun työryhmän työtä ja Suomen aktiivista osallistumista siihen erittäin tärkeänä. Työn tuloksien tulee olla käytettävissä nopeasti. Samanaikaisesti työryhmän työskennellessä on käytettävä jo olemassa olevia talouspolitiikan koordinaatiovälineitä.

Julkisen talouden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että kaikki jäsenvaltiot omaksuvat finanssi- ja talouspolitiikassaan pitemmän aikavälin tavoitteenasettelun ja tätä tukevan politiikka-

kehikon. Kansallisista monivuotisista budjetti-kehyksistä tulisi tehdä sitovia, jotta ne ohjaisivat kestävyyttä vahvistavaa finanssipolitiikkaa ja mahdollistaisivat julkisen talouden tehokkaan seurannan.

Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan myös siinä, että velka- ja kestävyysongelmat tulee nostaa keskeisempään asemaan. Velkakriteerin rinnalle tulee tuoda selkeämmin pitkän aikavälin kestävyuden vahvistaminen. Tähän voidaan pyrkiä mm. keskipitkän aikavälin tavoitteen saavuttamisen ja kestävyyttä tukevien rakenteellisten uudistusten kautta. Valiokunta pitää lisäksi tarpeellisenä, että työryhmässä selvi-

tetään, tulisiko budjettialijäämän rajaa tiukentaa nykyisestä kolmesta prosentista.

Valiokunta pitää perusteltuna, että talouspolitiikan koordinaation tavoitteiden saavuttamista tuetaan käyttämällä sanktioita. Samalla on kuitenkin pidettävä huolta siitä, että sanktiot toimivat ennen kaikkea ennaltaehkäisevästi eivätkä aja jäsenmaita entistä suurempaan ahdinkoon.

Politiikkatavoitteiden ja -suositusten noudattamista voitaisiin edesauttaa valtioneuvoston kannan mukaisesti mm. ehdollistamalla EU-rahoitusta ja monipuolistamalla muutenkin käytettäviä menetelmiä. Työryhmässä on perusteltua selvittää mahdollisuus koheesioasetuksen sanktiopykälän laajentamiseen koskemaan ainakin kaikkia alue- ja rakennetukia. Myös institutionaalisten (kuten äänivallan menetys) ja poliittisten sanktioiden käyttömahdollisuuksien tutkiminen on kannatettavaa.

Valiokunta pitää valtioneuvoston tavoin tärkeänä, että ensin otetaan käyttöön jo olemassa olevat sanktiomahdollisuudet. Tämän jälkeen tulee kehittää uusia sanktioita nykyisen perustamissopimuksen puitteissa ja kolmanneksi tutkia mahdollisuudet, jotka vaativat perustamissopimuksen muuttamista. Sanktioiden tulee olla automaattisia asetettuihin kriteereihin nähden.

Valiokunta tukee valtioneuvoston kannan mukaisesti sitä, että komissio tarkastelee kansallisten budjettien lähtökohtia mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Tämä lisää läpinäkyvyyttä ja

avoimuutta sekä yhteneväisten lähtötietojen käyttöä budjettien laatimisessa. Keskeistä on kiinnittää huomiota myös siihen, että budjettipolitiikka on linjassa keskipitkän ja pitkän aikavälin sitoumusten kanssa. Jäsenmaiden talouden ja kilpailukyvyn seurannan tulee olla sääntöihin perustuvaa, julkista ja oikea-aikaista, jolloin kestävä kehitys on mahdollista havaita ajoissa. Näin mahdollistetaan varhainen puuttuminen ongelmiin siten, etteivät ne pääse kumuloitumaan vakautta ja kasvua haittaavalla tavalla.

Valiokunta pitää tarpeellisena selvittää esitettäviin toimenpiteisiin liittyvät valtioiden suveriniteettia koskevat näkökulmat ottaen kuitenkin samalla huomioon monenkeskisen valvonnan tarpeen ja yhteisen intressin.

Valiokunta pitää lisäksi perusteltuna sitä, että työryhmässä nostetaan esiin harmaan talouden ja korruption kitkeminen. Uusia toimia mietittäessä tulee myös pitää mielessä valiokunnan aiemminkin esittämä (esim. VaVL 11/2009 vp — VNS 4/2009 vp) toteamus EU-byrokratian ja hallinnollisen taakan vähentämisestä sekä hallinnon yksinkertaistamisesta ja tehostamisesta.

Lausunto

Lausuntonaan valtiovarainvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

VaVL 5/2010 vp — E 31/2010 vp

Helsingissä 10 päivänä kesäkuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

vpj.	Kari Rajamäki /sd	Kirsi Ojansuu /vihr
jäs.	Matti Ahde /sd	Heikki A. Ollila /kok
	Christina Gestrin /r	Markku Rossi /kesk
	Pertti Hemmilä /kok	Matti Saarinen /sd
	Kyösti Karjula /kesk	Petri Salo /kok
	Esko Kiviranta /kesk	Sari Sarkomaa /kok (osittain)
	Mikko Kuoppa /vas	Pia Viitanen /sd
	Olli Nepponen /kok	vjäs. Esko Ahonen /kesk
	Tuija Nurmi /kok	Reijo Paajanen /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mari Nuutila.